

Wojewoda Warmińsko-Mazurski

Olsztyn, 27 lutego 2026 r.

PS-VI.431.2.1.2026.AB

Szanowna Pani

Anna Brdys

Dyrektor

Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie

ul. Piłsudskiego 5

19-300 Ełk

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Kontrolę przeprowadzono w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Ełku, ul. Piłsudskiego 5, 19-300 Ełk. W okresie objętym kontrolą oraz w okresie prowadzenia kontroli Jednostką kierowała pani Anna Brdys, która stanowisko Dyrektora Jednostki objęła z dniem 29 lipca 2021 r. **/akta kontroli str. 1/**.

Kontrolę w trybie zwykłym przeprowadził zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie), w składzie:

Agnieszka Brzozowska – główny specjalista, legitymacja służbowa nr 30/2016, wydana przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego, oraz

Katarzyna Henryka Stefanowska – główny specjalista, legitymacja służbowa nr 32/2016, wydana przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego

na podstawie pisemnego, imiennego upoważnienia do kontroli nr WK-I.0030.2.2026 z 5 stycznia 2026 r., wydanego przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego.

Termin kontroli: Kontrolę rozpoczęto w dniu 12 stycznia 2026 r. i zakończono w dniu 16 stycznia 2026 r.

Kontrola została odnotowana w książce kontroli Jednostki kontrolowanej pod pozycją nr 5.

Zakres kontroli:

- przedmiot kontroli: Realizacja zadań powiatu w zakresie usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej.
- okres objęty kontrolą: od 1 stycznia 2025 r. do dnia zakończenia czynności kontrolnych.

Kontrolę przeprowadzono na podstawie art. 186 ust. 1 pkt 3 oraz art. 197b ust. 1 i 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2025 poz. 49 ze zm.) – dalej jako ustawa wrispz, w związku z art. 180 pkt. 3, art. 182 ust. 1 oraz art. 140-153 ustawy wrispz, oraz zapisami ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz.U. 2024 r. poz. 572 ze zm.) – dalej jako Kpa.

Na podstawie ustaleń kontroli działalność Jednostki kontrolowanej w zakresie objętym kontrolą ocenia się **pozytywnie z nieprawidłowością i uchybieniami**.

USTALENIA KONTROLI

W treści ustaleń zawartych w wystąpieniu pokontrolnym użyto następujących skrótów:

- 1) PCPR/ Centrum/ Jednostka – co oznacza: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ełku,
- 2) Dyrektor – co oznacza: Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ełku, panią Annę Brdys,
- 3) Zastępca Dyrektora – co oznacza: zastępcę Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ełku,,
- 4) Regulamin – co oznacza: Regulamin Organizacyjny Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ełku, obowiązujący w dacie kontroli,
- 5) Powiat – co oznacza: Powiat Ełcki,
- 6) Wykaz/ Wykaz osób – co oznacza: wykaz osób będących w procesie usamodzielnienia w badanym okresie, sporządzony przez kontrolowaną Jednostkę,
- 7) osoba usamodzielniana/ wychowanek – co oznacza: osobę opuszczającą po osiągnięciu pełnoletności rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka bądź placówkę opiekuńczo-wychowawczą, o której mowa w art. 140 ustawy wrispz,
- 8) IPU/ program – co oznacza: indywidualny program usamodzielnienia, o którym mowa w art. 145 ustawy wrispz,
- 9) Opiekun – co oznacza: opiekuna usamodzielnienia, o którym mowa w art. 145 ust. 2 i 3 ustawy wrispz,
- 10) Koordynator – co oznacza: koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, o którym mowa w art. 77 ustawy wrispz.

Ustaleń kontroli dokonano w oparciu o analizę prowadzonej w Jednostce dokumentacji (w tym dokumentów powstałych przed 1 stycznia 2025 r., a mających wpływ na działalność PCPR w zakresie objętym kontrolą), informacje i wyjaśnienia przekazane przez panią Annę Brdys – Dyrektora Jednostki oraz osoby upoważnione do udzielania informacji w zakresie objętym kontrolą tj. – Zastępcę Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie oraz – starszego inspektora w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Ełku **/akta kontroli str. 2/**.

1. Dokumenty organizacyjne kontrolowanej Jednostki i organizacja pracy w zakresie realizacji zadań związanych z usamodzielnianiem wychowanków pieczy zastępczej

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ełku, wyznaczone przez Starostę Ełckiego na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie, w okresie podlegającym kontroli działało w oparciu o:

- Regulamin Organizacyjny Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ełku, przyjęty Uchwałą Nr 29.113.2023 Zarządu Powiatu Ełckiego z dnia 14 grudnia 2023 r. **/akta kontroli str. 3-22/**,
- Regulamin Organizacyjny Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ełku, przyjęty Uchwałą Nr 20.75.2025 Zarządu Powiatu Ełckiego z dnia 08 października 2025 r. **/akta kontroli str. 23-52/**.

Z pisemnych informacji przedstawionych przez Dyrektora, stanowiących **akta kontroli str. 53** wynika, że zadania dotyczące usamodzielnienia wychowanków realizowane są przez 6 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, 5 pracowników socjalnych oraz starszego inspektora, który zajmuje się przydzielaniem świadczeń.

W § 12 Regulaminu wyodrębniono Dział ds. pieczy zastępczej. Wśród ujętych w nim zadań dotyczących usamodzielnianych wychowanków, wskazano m.in. udzielania wsparcia pełnoletnim wychowankom.

Ponadto zadania dotyczące pełnoletnich wychowanków realizuje również wyodrębniony w PCPR Dział ds. Instytucjonalnej Pieczy Zastępczej, Usamodzielnienia i Świadczeń. Do jego zadań, ujętych w § 13 Regulaminu, należy m.in.:

- sporządzanie decyzji o przyznaniu pomocy finansowej usamodzielniającym się wychowankom rodzin zastępczych oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych,
- sporządzanie zestawień pomocy finansowej usamodzielniającym się wychowankom rodzin zastępczych oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych,
- udzielanie informacji o przysługujących świadczeniach i dostępnych formach pomocy dla dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Ustalono, iż w okresie podlegającym kontroli nie obowiązywało żadne wewnętrzne zarządzenie regulujące kwestię usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej. Zgodnie z przedłożoną informacją, stanowiącą **akta kontroli str. 56-87**, w Jednostce przyjęto do ewentualnego wykorzystania następujące wzory dokumentów:

- *Wskazanie opiekuna usamodzielnienia,*
- *Zgoda na pełnienie funkcji opiekuna usamodzielnienia,*
- *Indywidualny Program usamodzielnienia,*
- *Aneks do Indywidualnego Programu Usamodzielnienia,*
- *Wniosek o rozpoczęcie procesu usamodzielnienia,*
- *Wniosek o pomoc na kontynuację nauki,*
- *Wniosek o pomoc na usamodzielnienia,*
- *Wniosek o pomoc rzeczową (zagospodarowanie),*
- *Zakończenie procesu usamodzielnienia,*
- *Wniosek o wydanie zaświadczenia,*
- *Oświadczenie dotyczące zamiaru dalszej nauki,*
- *Oświadczenie dotyczące rezygnacji z nauki.*

Analiza ww. druków wykazała, iż w dokumencie, w którym wskazywano opiekuna usamodzielnienia oraz w dokumencie, w którym opiekun wyrażał zgodę na pełnienie tej funkcji, w przytoczonej podstawie prawnej ujęto Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 grudnia 2004 r. w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie. Ponadto w oświadczeniu o niekaralności, stanowiącym integralną część wniosków o przyznanie poszczególnych form pomocy dla osób usamodzielnianych, o których mowa w przepisach ustawy wrispz, powoływano w podstawie prawnej przepisy ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Podczas przeprowadzania czynności kontrolnych zespołowi inspektorów przedłożono projekty ww. dokumentów uwzględniające w podstawie prawnej przepisy ustawy wrispz, na podstawie których usamodzielnianym wychowankom udzielano pomocy, do których nie wniesiono uwag /**akta kontroli str. 88-90**/.

2. Usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej w Powiecie Ełckim w badanym okresie

Z Wykazu, stanowiącego **akta kontroli str. 91-98** wynika, że w badanym okresie w procesie usamodzielnienia było łącznie 78 osób, w tym 5, które osiedliły się na terenie Powiatu. Spośród osób usamodzielnianych:

- 26 – opuściło rodziny zastępcze spokrewnione,
- 15 – opuściło rodziny zastępcze niezawodowe,
- 4 – opuściło rodziny zastępcze zawodowe,
- 8 – opuściło rodzinne domy dziecka,
- 25 – opuściło placówki opiekuńczo-wychowawcze.

Spośród 78 wychowanków:

- 58 przyznano pomoc na kontynuowanie nauki,
- 24 przyznano pomoc na usamodzielnienie,
- 22 przyznano pomoc na zagospodarowanie,
- 4 udzielono pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych,
- 2 osoby skorzystały z pomocy prawnej,
- 6 osób skorzystało z pomocy psychologicznej,
- żaden z wychowanków nie skorzystał z pomocy w uzyskaniu zatrudnienia.

Dyrektor wyjaśnił, iż nie świadczone pomocy w uzyskaniu zatrudnienia, gdyż wychowankowie nie zgłaszali takich potrzeb **/akta kontroli str. 99-101/**.

Wybrani przez wychowanków opiekunowie usamodzielnienia to w:

- 38 przypadkach – osoby tworzące rodzinę zastępczą,
- 4 przypadkach – rodzic biologiczny,
- 1 przypadku – pracownik PCPR,
- 11 przypadkach – pracownik placówki opiekuńczo-wychowawczej,
- 7 przypadkach – rodzeństwo,
- 17 przypadkach – inne osoby **/akta kontroli str. 91-98/**.

Zastępca Dyrektora, zapytany w jaki sposób wychowankowie informowani są o tym jak wygląda proces usamodzielnienia, odpowiedział: *„osoba usamodzielniana jest informowana o procesie usamodzielnienia, przysługujących świadczeniach i wymaganych dokumentach przez opiekuna usamodzielnienia, pracownika socjalnego, koordynatora jeżeli jest to pełnoletni wychowanek przebywający jeszcze w rodzinie zastępczej, wychowawcę placówki opiekuńczo-wychowawczej, w której przebywa. Na etapie sporządzania indywidualnego planu programu pełnoletni wychowanek wspólnie z w/w osobami jest informowany o przysługujących formach pomocy, sam wskazuje, kiedy będzie chciał z tej formy skorzystać ”* **/akta kontroli str. 53/**.

Analiza druków IPU, obowiązujących w PCPR, wykazała, iż do każdego załączano szczegółową informację dotyczącą procesu usamodzielnienia, w tym m.in. o przysługujących formach pomocy i wsparcia. W opinii zespołu inspektorów dobrą praktyką byłoby np. opracowanie broszur/ informatorów dla osób przebywających w pieczy zastępczej (zarówno instytucjonalnej jak i rodzinnej), dotyczących procesu usamodzielnienia, jego kolejnych etapów oraz przysługujących form pomocy i wsparcia.

Na podstawie informacji przekazanych przez Zastępcę Dyrektora ustalono, że podopiecznych pieczy w procesie usamodzielnienia wspierało też 6 koordynatorów **/akta kontroli str. 53/**.

Z przedstawionej przez Dyrektora pisemnej informacji wynika, że PCPR wypłaca świadczenia osobom usamodzielnianym w ustawowych wysokościach, zgodnie z aktualnie obowiązującym obwieszczeniem Ministra Rodziny Pracy i Polityki Społecznej w sprawie wysokości kwot świadczeń przysługujących rodzinie zastępczej i prowadzącemu rodzinny dom dziecka, wysokości pomocy dla osoby usamodzielnianej oraz wysokości kwot określonych w umowach **/akta kontroli str. 53/**, co potwierdziła badana dokumentacja.

Z informacji przedłożonej przez Dyrektora, stanowiącej **akta kontroli str. 53-54** wynika, że w **2025 r.** na pomoc dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej PCPR wydatkowało kwotę **536 321,11 zł.**

Usamodzielnieni wychowankowie opuszczający rodziny zastępcze otrzymali pomoc w łącznej wysokości 351 023,48 zł, w tym na:

- 1) kontynuowanie nauki – 250 641,48 zł,
- 2) pomoc na usamodzielnienie – 79 938,00 zł,
- 3) pomoc na zagospodarowanie w formie pieniężnej – 20 444,00 zł.

Usamodzielnieni wychowankowie opuszczający placówki opiekuńczo-wychowawcze otrzymali pomoc w łącznej wysokości 185 297,63 zł. /akta kontroli str. 54/, w tym na:

- 1) kontynuowanie nauki – 136 247,63 zł,
- 2) pomoc na usamodzielnienie – 39 964,00 zł,
- 3) pomoc na zagospodarowanie – 9 086,00 zł.

Kontrolowana Jednostka na rok **2026** zaplanowała środki w wysokości **872 000,00 zł** na realizację zadań z zakresu wsparcia usamodzielnionych wychowanków, z tego z rodzinnej pieczy zastępczej na łączną kwotę 507 000,00 zł., a z instytucjonalnej pieczy zastępczej natomiast na łączną kwotę 365 000 zł **/akta kontroli str. 54/**.

3. Realizacja zadań w zakresie usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej i formy udzielonego wsparcia

Oceny wykonania przez PCPR zadań w zakresie usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej dokonano w oparciu o analizę dokumentacji 9 wychowanków ujętych w Wykazie osób pod poz. 1, 7, 8, 32, 35, 45, 49, 62, 76, którzy w okresie podlegającym kontroli pozostawali w procesie usamodzielnienia **/akta kontroli str. 91-98/**.

a) Wskazanie opiekuna usamodzielnienia

Zgodnie z art. 145 ust. 2 ustawy wrispz, osoba usamodzielniana co najmniej rok przed osiągnięciem pełnoletności wskazuje osobę, która podejmuje się pełnienia funkcji opiekuna usamodzielnienia oraz przedstawia pisemną zgodę tej osoby. Stwierdzono, że wszyscy wychowankowie, wskazali opiekunów usamodzielnienia, którzy złożyli pisemne zgody na pełnienie tej funkcji. Co do zasady wychowankowie w terminie wyznaczyli opiekunów usamodzielnienia, poza 1 przypadkiem. Osoba usamodzielniana ujęta w Wykazie pod poz. 1 wyznaczyła Opiekuna po 297 dniach od ukończenia 17 lat **/akta kontroli str. 102-103/**. Dyrektor wyjaśniając powyższe wskazał, że „...wychowanka została poinformowana o obowiązujących procedurach, terminach oraz skutkach ich niedochowania, a także otrzymała stosowne formularze umożliwiające dokonanie wskazania opiekuna usamodzielnienia w ustawowym terminie”. Niemniej nie dokonała tego w terminie z uwagi na konflikt pomiędzy wychowanką,

a opiekunami zastępczymi, co wiązało się z wahaniem się wychowanki co do wskazania osoby mogącej pełnić tę funkcję. Podjęto w tym zakresie działania wspierające, z wychowanką m.in. zawarto kontrakt. W momencie ustabilizowania się jej sytuacji, wyznaczono opiekuna usamodzielnienia, którym został opiekun zastępczy. Dyrektor poinformował, iż „...*uchybiecie terminowi było następstwem trudnej sytuacji wychowawczej oraz braku gotowości wychowanki do podjęcia decyzji w wymaganym czasie*” **/akta kontroli str. 104-105/**. Powyższe znalazło potwierdzenie w dokumentacji przedłożonej kontrolującemu, a niewskazanie opiekuna w terminie przewidzianym przepisami prawa, nie przyniosło negatywnych skutków dla osoby usamodzielnianej. Niemniej kontrolujący wskazali na konieczność stosowania terminów ustawowych w zakresie opracowywania dokumentacji osób usamodzielnianych. W sytuacjach trudnych bowiem, chociażby w przypadku skonfliktowania wychowanka pieczy zastępczej z jego opiekunem zastępczym, rozwiązaniem może być zaproponowanie mu innej osoby, np. spośród pracowników PCPR, którą zna i która wyraziła zgodę na pełnienie tej funkcji.

Ustalono, że opiekunowie usamodzielnienia spełniali warunki określone w 145 ust. 3 ustawy wrispz oraz posiadali akceptację Dyrektora PCPR.

b) Opracowanie indywidualnego programu usamodzielnienia (IPU)

W myśl art. 145 ust. 4 ustawy wrispz indywidualny program usamodzielnienia jest opracowywany przez osobę usamodzielnianą wspólnie z opiekunem usamodzielnienia co najmniej na miesiąc przed osiągnięciem przez osobę usamodzielnianą pełnoletności, a następnie jest zatwierdzany przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie powiatu właściwego do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie.

Ustalono, że każda osoba usamodzielniana, której dokumentację analizowano, posiadała Indywidualny Program Usamodzielnienia. Programy te były opracowywane przez osobę usamodzielnianą wspólnie z opiekunem usamodzielnienia, co najmniej na miesiąc przed osiągnięciem przez tę osobę pełnoletności. Ponadto 5 wychowanków (poz. 1, 8, 45, 49, 72 z Wykazu osób) modyfikowało IPU w związku ze zmianą ich sytuacji życiowej. Zmiany te, stosownie do art. 145 ust 6 ustawy wrispz, poczyniono wspólnie z Opiekunem. Zarówno programy jak i ich zmiany zatwierdzone były przez Dyrektora **/akta kontroli str. 106-212/**. Stwierdzono, iż w przypadku wychowanka ujętego w Wykazie pod poz. 62, jego aneksy były numerowane, w każdym roku od nowa **/akta kontroli str. 185-198/**. W ocenie zespołu inspektorów, aneksy do IPU winny być numerowane ciągiem, co jednoznacznie wskazuje na ilość dokonanych w nim zmian.

Kontrolujący ustalili, iż w przypadku wychowanków ujętych w Wykazie pod poz. 8 i 35 nie dokonano modyfikacji IPU mimo zmian w ich sytuacji życiowej (w pierwszym przypadku zmiana sytuacji mieszkaniowej, w drugim zaś form kształcenia) **/akta kontroli str. 129-140, 149-159/**. Dyrektor zapytany o przyczynę tego stanu rzeczy wyjaśnił, iż w pierwszym przypadku związane to było z trudną sytuacją wychowanki, w drugim zaś z uwagi na fakt, iż wychowanka nie poinformowała Jednostki o zamiarze podjęcia studiów (PCPR powziął tę informację dopiero w momencie przedłożenia przez nią wniosku o pomoc na kontynuowanie nauki) **/akta kontroli str. 213-214/**. Zważywszy, iż były to jednostkowe przypadki, bowiem co do zasady dokonywano zmian w IPU usamodzielnianych wychowanków, kiedy sytuacja tego wymagała, kontrolujący w ramach bieżącego instruktażu wskazali na zasadność niezwłocznego modyfikowania programu w przypadku zmiany sytuacji życiowej osoby usamodzielnianej.

Stwierdzono, iż IPU wychowanków, którzy w trakcie procesu usamodzielnienia dokonali zmiany opiekunów (poz. 49, 76 z Wykazu) zawierały podpisy tylko pierwotnie wskazanych Opiekunów, którzy brali udział w ich opracowaniu **/akta kontroli str. 171-184, 199-212/**. Biorąc pod uwagę zadania, jakie na opiekuna usamodzielnienia nakładają przepisy ustawy wrispz, w opinii kontrolujących, w przypadku jego zmiany, zasadne jest zapoznanie nowego opiekuna z IPU i udokumentowanie tego faktu w formie podpisu na dokumencie. Działanie takie może mieć znaczący wpływ na skuteczność procesu usamodzielnienia. Powyższe omówiono w ramach bieżącego instruktażu z Dyrektorem.

Z informacji przekazanych przez Dyrektora, stanowiących **akta kontroli str. 54** wynika, że w okresie objętym kontrolą nie było przypadku odmowy zatwierdzenia IPU.

Analiza programów wykazała, iż co do zasady zawierały one elementy wskazane w art. 145 ust. 1 ustawy wrispz. Stwierdzono, iż w przypadku wychowanki ujętej w Wykazie pod poz. 32 w jej IPU nie określono zakresu współdziałania osoby usamodzielnianej z opiekunem usamodzielnienia **/akta kontroli str. 141-148/**. Zapytany o przyczynę takiego stanu rzeczy, Dyrektor wyjaśnił, iż druk ten został przesłany z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w, a wychowankę zobowiązano w nim do współpracy z osobami i instytucjami biorącymi udział w jego opracowaniu. Przy tym wskazał, iż zakres współdziałania osoby usamodzielnianej z opiekunem usamodzielnienia ujęto w oświadczeniu wskazującym opiekuna usamodzielnienia, który zobowiązał się do należytego wykonywania powierzonych mu zadań **/akta kontroli str. 215-219/**. Nie można jednak zgodzić się z powyższym, bowiem, owszem Opiekun w oświadczeniu zobowiązuje się m.in. do opracowania wspólnie z osobą usamodzielnianą programu usamodzielnienia, niemniej **nie wskazuje się zakresu współdziałania osoby usamodzielnianej z opiekunem usamodzielnienia w zakresie realizacji ujmowanych w nim działań**. Zważywszy na fakt, iż za opracowaną dokumentację odpowiadało inne powiatowe centrum pomocy rodzinie, odstąpiono od wydania zalecenia. W ocenie kontrolujących, w związku z tym, iż zgodnie z obowiązującymi przepisami, to Dyrektor PCPR zatwierdza IPU (powiatu właściwego do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie), w momencie stwierdzenia, iż nie zawiera on wszystkich informacji, o których mowa w przepisach ustawy wrispz, bądź też wypełniony jest nierzetelnie, winien on wystąpić o uzupełnienie braków. Opisaną kwestię szczegółowo omówiono z Dyrektorem Jednostki w ramach bieżącego instruktażu.

Z informacji Dyrektora wynika, że w okresie podlegającym kontroli, żadna z osób usamodzielnianych nie przerwała procesu usamodzielnienia **/akta kontroli str. 54-55/**.

Przepisy art. 145 ust 5 ustawy wrispz wskazują, iż kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie powiatu właściwego do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie informuje powiat właściwy ze względu na planowane miejsce osiedlenia się osoby usamodzielnianej o zamiarze osiedlenia się tej osoby w miejscowości wskazanej w indywidualnym programie usamodzielnienia oraz przesyła mu kopię tego programu i informacje o opiece usamodzielnienia. Ustalono, że w przypadku wychowanki ujętej w Wykazie osób pod poz. 32, PCPR po powzięciu informacji o zamiarze osiedlenia się ww. osoby na terenie innego powiatu, nie przesyłało informacji w tym zakresie do właściwego powiatu z uwagi na miejsce osiedlenia wychowanki. Dyrektor wyjaśnił, iż „w związku z faktem, iż IPU było sporządzane przez MOPS w, Ośrodek miał wiedzę, iż w/w wychowanka planuje

osiedlić się na terenie miasta” /akta kontroli str. 215-216/. Z uwagi na fakt, iż IPU sporządzone zostało przez powiatowe centrum pomocy rodzinie, na terenie działania którego wychowanka zamierzała się osiedlić, i zostało odesłane do tej jednostki (po uzyskaniu akceptacji Dyrektora PCPR), kontrolujący odstąpili od wydania zalecenia w powyższym zakresie.

Ustalono, iż w badanym okresie proces usamodzielnienia zakończyło 4 wychowanków **/akta kontroli str. 220/** w tym 1, którego dokumentację poddano kontroli (poz. 76 w Wykazie). Zgodnie z art. 145 ust. 7 ustawy wrispsz po zakończeniu realizacji IPU dokonywana jest ocena końcowa procesu usamodzielnienia. W trakcie kontroli zapytano Dyrektora, kiedy i w jaki sposób Jednostka dokonuje oceny końcowej procesu usamodzielnienia. Z pisemnej informacji, stanowiącej **akta kontroli str. 221-222** wynika, że *„ocena końcowa procesu usamodzielnienia dokonywana jest po zakończeniu realizacji założeń Indywidualnego Programu Usamodzielnienia, tj. po ukończeniu przez wychowanka 26 roku życia. Do tego momentu, zgodnie z ww. ustawą, wychowanek ma prawo korzystać z przysługujących mu świadczeń na usamodzielnienie oraz zagospodarowanie. Dokonanie oceny końcowej odbywa się zazwyczaj podczas wcześniej umówionego spotkania, na które zgłasza się wychowanek wraz z opiekunem usamodzielnienia,. W niektórych przypadkach wychowankowie, poinformowani wcześniej o konieczności przeprowadzenia takiej oceny, zgłaszają się z własnej inicjatywy. Podczas spotkania sporządzany jest druk zakończenia procesu usamodzielnienia. W przypadku osób, które nie zgłaszają się na ocenę końcową lub z którymi brak jest kontaktu (np. nie odbierają połączeń telefonicznych, zmienili numer telefonu lub adres zamieszkania bez poinformowania PCPR), pracownik socjalny sporządzą notatkę służbową dokumentującą zaistniałą sytuację”.*

Analiza dokumentacji wychowanki ujętej w Wykazie pod poz. 76 wykazała, iż w jej dokumentacji znajdowała się notatka służbowa, podsumowująca proces współpracy, wskazująca, iż *„nie było możliwości sporządzenia z ww. zakończenia procesu usamodzielnienia” /akta kontroli str. 223/*, bowiem osoba usamodzielniana nie stawiała się na spotkanie w celu zakończenia procesu usamodzielnienia. Wskazano też w niej z jakich form pomocy skorzystała. Potwierdza to przyjętą w Jednostce praktykę, w przypadku utrudnionego kontaktu z osobą usamodzielnianą. W dokumentacji wychowanki brak było informacji kiedy podejmowano próby skontaktowania się z nią oraz na kiedy umówiono termin spotkania. W ocenie kontrolujących nie wyczerpano wszystkich możliwych sposobów kontaktu z ww. osobą, bowiem nie wysłano np. pisma do wychowanki , dotyczącego zakończenia procesu usamodzielnienia. Według Komentarza do ustawy o wspieraniu i systemie pieczy zastępczej S. Niteckiego, A. Wilk (2024, s. 791) „ w tym miejscu warto dostrzec, że osoba usamodzielniana, jak również opiekun takiej osoby mogą już w końcowym etapie usamodzielnienia nie uczestniczyć w sposób aktywny w tych czynnościach. W takich przypadkach organ administracji obowiązany będzie dokonać oceny indywidualnie, przy czym musi wskazać, że osoba usamodzielniana, jak również opiekun takiej osoby, pomimo prawidłowego zawiadomienia, nie stawili się do sporządzenia końcowej oceny”. Z uwagi na fakt, iż działania podejmowane w powyższym zakresie (celem opracowania oceny końcowej procesu usamodzielnienia) nie znalazły odzwierciedlenia w przedłożonej dokumentacji, w ramach bieżącego instruktażu zespół inspektorów wskazał na konieczność ich dokumentowania.

c) Przyznawanie pomocy na kontynuowanie nauki

W badanym okresie o pomoc na kontynuowanie nauki wnioskowało 6 wychowanków, których dokumentację poddano kontroli (poz. 1, 7, 8, 32, 35, 62 z Wykazu). W poddanych analizie

przypadkach, pomoc na kontynuowanie nauki przyznawana była na podstawie pisemnego wniosku **/akta kontroli str. 224-225, 231-232, 240-241, 246-247, 250-261, 265-267, 273-275, 280-281, 285-287/**, po zatwierdzeniu IPU – zgodnie z art. 145 ust. 1 ustawy wripz. W każdym analizowanym przypadku weryfikowany był okres przebywania w pieczy zastępczej, uprawniający wychowanka do przyznania tego świadczenia, o czym mowa w art. 141 ustawy wripz.

Przepisy art. 36 Kpa wskazują, iż o każdym przypadku niezafatwienia sprawy w terminie organ administracji publicznej jest obowiązany zawiadomić strony, podając przyczyny zwłoki, wskazując nowy termin załatwienia sprawy oraz pouczając o prawie do wniesienia ponaglenia. **Ten sam obowiązek ciąży na organie administracji publicznej również w przypadku zwłoki w załatwieniu sprawy z przyczyn niezależnych od organu.**

Ustalono, iż w przypadku niżej wskazanych osób usamodzielnianych w zawiadomieniu o niezafatwieniu w terminie sprawy o przyznanie świadczenia na kontynuowanie nauki nie wskazano nowego terminu załatwienia sprawy, do czego obliguje art. 36 § 1 Kpa. Powyższe dotyczy osób usamodzielnianych ujętych w Wykazie:

- pod poz. 1 – zawiadomienie z dnia 21 lutego 2025 r. (wniosek złożony w dniu 27 stycznia 2025 r.) **/akta kontroli str. 228/**,
- pod poz. 7 - zawiadomienie z 02 kwietnia 2025 r. (wniosek złożony w dniu 10 marca 2025 r.) **/akta kontroli str. 235-236/**,
- pod poz. 8 – zawiadomienie z 10 marca 2025 r. (wniosek złożony w dniu 18 lutego 2025 r.) **/akta kontroli str. 243-244/**,
- pod poz. 32 – zawiadomienie z 09 stycznia 2026 r. (wniosek złożony w dniu 12 grudnia 2025 r.) **/akta kontroli str. 263-264/**.

Dyrektor wyjaśniając powyższe wskazał, iż w ww. dokumentach zawarto stwierdzenia:

„Przyczyna niezafatwienia sprawy podyktowana jest koniecznością uzyskania informacji od innych organów, które mają wpływ na wydanie decyzji w sprawie. Po otrzymaniu odpowiedzi Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie niezwłocznie podejmie stosowną decyzję w powyższej sprawie” lub: *„Przyczyna niezafatwienia sprawy potraktowana jest nieodebraniem przez Panią zawiadomienia o wszczęciu postępowania administracyjnego, a tym samym przedłużeniem trwającego postępowania. Po otrzymaniu odpowiedzi Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie niezwłocznie podejmie stosowną decyzję w powyższym zakresie”*. Ponadto wyjaśnił, że *„nie jesteśmy w stanie przewidzieć kiedy otrzymamy odpowiedź na wniosek o udostępnienie danych czy zapytanie o karalność (procedura wydłuża się wśród osób karanych nawet do 3 miesięcy), a także nie jesteśmy w stanie określić kiedy adresat odbierze list i dostaniemy zwrotne potwierdzenie odbioru, gdyż Poczta Polska dostarcza je z bardzo dużym opóźnieniem”* **/akta kontroli str. 291-292/**. Wskazać należy, iż zgodnie z art. 36 § 1 KPA, jeśli organ nie może załatwić sprawy w terminie (określonym w art. 35 Kpa lub przepisach szczególnych), musi zawiadomić strony, podać nie tylko przyczyny zwłoki, a także **wskazać nowy termin załatwienia sprawy**, zatem konkretny termin – datę kalendarzową, a nie ogólną okoliczność. Przyczyną powyższego uchybienia był niewłaściwie przyjęty sposób działania w postępowaniu administracyjnym.

Zgodnie z wymogiem art. 35 § 1 Kpa *„organy administracji publicznej obowiązane są załatwić sprawy be zbędnej zwłoki (...)”*. Załatwienie sprawy wymagającej postępowania wyjaśniającego na podstawie art. 35 § 3 Kpa powinno nastąpić nie później niż w ciągu miesiąca, a sprawy szczególnie skomplikowanej – nie później niż w ciągu dwóch miesięcy od dnia wszczęcia

postępowania, zaś w postępowaniu odwoławczym – w ciągu miesiąca od dnia otrzymania odwołania. Analiza dokumentacji wychowanka ujętego w Wykazie osób pod poz. 7, którą PCPR uznał za szczególnie skomplikowaną, wykazała ponadto, iż nie załatwiano postępowania administracyjnego dotyczącego przyznania pomocy na naukę w terminie 2 miesięcy od daty wpływu wniosku do PCPR, do czego obliguje art. 35 § 2 Kpa. Wniosek wychowanka o przyznanie mu świadczenia na kontynuowanie nauki wpłynął 10 marca 2025 r., decyzja wydana została w dniu 16 maja 2025 r./**akta kontroli str. 231-239**/. Dyrektor w wyjaśnieniach, stanowiących **akta kontroli str. 291-296**, poinformował, iż „.....

.....”. Wyjaśnił również, iż wychowanek został poinformowany o tym, iż sprawa zostanie załatwiona po otrzymaniu odpowiedzi. Powyższe potwierdziła przedłożona kontrolującym dokumentacja (dokument z wpłynął do Jednostki 13 maja 2025 r.). Na dzień kontroli nie stwierdzono skutków opóźnienia, bowiem świadczenie ww. osobie w rezultacie nie przysługiwało.

Przepisy art. 146 ust. 3 ustawy wrispsz wskazują, iż pomoc na kontynuowanie nauki przyznaje się na czas nauki, niemniej nie dłużej niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 25 roku życia. Stwierdzono, iż w przypadku osoby usamodzielnianej ujętej w Wykazie pod poz. 35, PCPR decyzją z 22 grudnia 2025 r. znak: przyznało świadczenie na kontynuowanie nauki do końca roku akademickiego 2025/2026, pomimo, iż 2025 r. ukończyła ona 25 lat /**akta kontroli str. 273-275, 278-279**/. Ustalono, iż było ono jej wypłacane w pełnej wysokości w okresie czerwiec – grudzień 2025 r. /**akta kontroli str. 296**/. Dyrektor wyjaśniając powyższą nieprawidłowość wskazał, iż spowodowane to było niedopatrzeniem przez pracownika daty urodzenia wychowanki. Powyższe skutkowało pobraniem przez wychowankę świadczeń, które jej nie przysługiwały. W trakcie przeprowadzania kontroli wszczęto postępowanie w zakresie uchylecia decyzji przyznającej wychowance świadczenie na kontynuację nauki oraz w zakresie zwrotu nienależnie pobranych świadczeń /**akta kontroli str. 297-301**/.

Decyzje administracyjne, które poddano analizie podpisane były przez osoby upoważnione (upoważnienia przedłożono kontrolującym do wglądu) i zawierały wymagane elementy, o których mowa w art. 107 § 1 Kpa.

Ustalono, iż pomoc na kontynuowanie nauki przyznawana była na czas trwania roku szkolnego. Osoba usamodzielniana zobowiązana była do dostarczenia co semestr zaświadczenia o kontynuowaniu nauki. W dokumentacji wychowanków ujętych w Wykazie osób pod poz. 1 oraz 62 stwierdzono, iż byli oni zobligowani do przedkładania zaświadczeń w tym zakresie co miesiąc. Dyrektor zapytana dlaczego w cyklu comiesięcznym zobowiązuje się osobę usamodzielnianą do dostarczania zaświadczenia potwierdzającego kontynuowanie nauki wyjaśniła, iż procedura tak stosowana jest „w przypadku osób, które we wcześniejszych okresach bez ważnych powodów przerwały naukę celem uniknięcia nienależnie pobranych świadczeń” /**akta kontroli str. 302-303**/. Wskazać należy, iż informacje dotyczące częstotliwości dostarczania zaświadczenia dookreślane były w decyzjach przyznających świadczenie na kontynuowanie nauki.

Decyzje wydawane były zgodnie z żądaniem strony (poza 1 przypadkiem wychowanka ujętego w Wykazie pod poz. 7, któremu odmówiono przyznania świadczenia). Wysokość pomocy na kontynuowanie nauki odpowiadała kwocie, określonej w obowiązujących przepisach. Wysyłane były za zwrotnym potwierdzeniem odbioru lub odbierane osobiście przez wychowanków, którzy potwierdzali to podpisem złożonym na formularzu potwierdzenia odbioru. W przypadku decyzji wysyłanych pocztą potwierdzenia ich odebrania (zwrotki) znajdowały się w dokumentacji.

Przedstawione do wglądu wyciągi z przelewów bankowych potwierdziły, że ww. świadczenia wypłacano zgodnie z wydanymi decyzjami i przelewano na wskazane przez wychowanków rachunki bankowe.

Ustalono, iż w przypadku wychowanka ujętego w Wykazie pod poz. 62, nie wypłacono mu pomocy pieniężnej na kontynuację nauki w październiku 2025 r., zgodnie z decyzją z dnia 3 września 2025 r., znak PCPR.4210.29.2025 r. Pomoc ta została dopiero wypłacona 18 listopada 2025 r. **/akta kontroli str. 289-290, 304-306/**. Dyrektor wyjaśnił, iż „zgodnie z pkt 2 decyzji przyznającej świadczenie warunkiem wypłaty pomocy na kontynuowanie nauki jest przedłożenie do 14-go każdego miesiąca zaświadczenia potwierdzającego kontynuowanie nauki ze względu na utrudnioną współpracę i naruszenie art. 144 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W przypadku niedostarczenia w/w zaświadczenia pomoc Pieniężna zostanie wstrzymana, do czasu złożenia stosownych wyjaśnień. [Dane wychowanka] nie dostarczył wymaganego zaświadczenia, w związku z tym świadczenie zostało wstrzymane. Jak się okazało w trakcie rozmów z wychowankiem **uczęszczał na zajęcia**, ale nie opłacił szkoły w związku z tym nie otrzymał wymaganego zaświadczenia. Po uiszczeniu opłaty [dane osoby usamodzielnianej] dostarczył zaświadczenie do PCPR i świadczenie wypłacono mu z wyrównaniem” **/akta kontroli str. 307-308/**. Kontrolujący przyjęli wyjaśnienia Dyrektora, powyższe znalazło potwierdzenie w przedłożonej dokumentacji. Istotnie więc nie była to sytuacja, w której można by zastosować przepisy dotyczące zawieszenia pomocy na kontynuowanie nauki. Niemniej, organ kontroli wskazuje, że w przypadku podejrzenia niekontynuowania nauki zastosować należy przepisy art. 148 ustawy wri spz, które szczegółowo określają, kiedy pomoc na kontynuowanie można zawiesić i w jakim trybie.

W okresie podlegającym kontroli nie było przypadków zawieszenia pomocy na kontynuowanie nauki. Stwierdzono, iż wydano decyzję odmowną w przedmiocie przyznania pomocy na kontynuowanie nauki wychowankowi ujętemu w Wykazie osób pod poz. 7. Przestanki odmowy pomocy na kontynuowanie nauki określa art. 147 oraz 152 ustawy wri spz. Decyzja odmawiająca przyznania wychowankowi świadczenia była zgodna z obowiązującymi w tym zakresie przepisami.

d) Przyznawanie pomocy na usamodzielnienie

W okresie objętym kontrolą pomoc na usamodzielnienie przyznano łącznie 24 wychowankom, w tym 5, których dokumentację poddano analizie (poz. nr 1, 45, 49, 62, 76 z Wykazu).

Stwierdzono, że pomoc na usamodzielnienie każdorazowo przyznawana była po zatwierdzeniu IPU – zgodnie z art. 145 ust. 1 ustawy wri spz, na podstawie pisemnego wniosku **/akta kontroli str. 309-313, 318-323, 336-342, 346-347/**. Zgodnie z obowiązującymi przepisami weryfikowano też, czy długość okresu przebywania wychowanka w pieczy zastępczej, uprawniała do przyznania pomocy na usamodzielnienie – stosownie do art. 141 ustawy wri spz.

Decyzje administracyjne, które poddano analizie, wydawane były zgodnie z żądaniem strony, Ustalono, iż analizowane postępowania zakończono w terminie określonym w art. 35 § 3 Kpa. Decyzje podpisane były przez osobę uprawnioną i zawierały wszystkie wymagane elementy, o których mowa w art. 107 § 1 Kpa **/akta kontroli str. 316-317, 325-326, 333-335, 344-343, 350-351/**.

Decyzje wysyłane były za zwrotnym potwierdzeniem odbioru lub odbierane osobiście przez wychowanków, którzy potwierdzali to podpisem złożonym na formularzu potwierdzenia odbioru. W przypadku decyzji wysyłanych pocztą potwierdzenia ich odebrania (zwrotki) znajdowały się w dokumentacji.

Na podstawie wglądu do list wypłat świadczeń wypłaconych dla wychowanków w okresie podlegającym kontroli, przedstawionych kontrolującym stwierdzono, że ww. świadczenia wypłacane były zgodnie z wnioskami i wydanymi decyzjami, i przebrane zostały na wskazane rachunki bankowe.

e) Przyznawanie pomocy na zagospodarowanie

W badanym okresie Centrum udzieliło pomocy na zagospodarowanie łącznie 22 wychowankom **/akta kontroli str. 91-98/**. Spośród badanych przypadków 2 osoby wnioskowały o pomoc na zagospodarowanie - poz. nr 62, 76 z Wykazu **/akta kontroli str. 352-358, 362-368/**. Posiadały zatwierdzony IPU, o którym mowa w art. 145 ust. 4 ustawy wrispz.

W każdym analizowanym przypadku weryfikowano okres przebywania wychowanka w pieczy zastępczej, uprawniający go do otrzymania pomocy na zagospodarowanie, stosownie do art. 141 ust. 1 ustawy wrispz.

Decyzje administracyjne, które poddano analizie zawierały wymagane elementy, o których mowa w art. 107 § 1 Kpa **/akta kontroli str. 358-359, 373-374/**. Decyzje przyznające świadczenie na zagospodarowanie były podpisane przez osoby uprawnione i były skutecznie doręczone.

Decyzje wydawane były zgodnie z żądaniem strony, a wysokość pomocy na zagospodarowanie odpowiadała kwocie określonej w obowiązujących przepisach. W wyniku analizy przedłożonych faktur, potwierdzających zakup przez wychowanków przedmiotów, o które wnioskowali, oraz wyciągów z przelewów bankowych regulujących te faktury, ustalono, że przyznane środki na zagospodarowanie zostały w pełni wydatkowane.

Pomoc na zagospodarowanie, stosownie do art. 150 ust. 1 ustawy wrispz, była wypłacana przed ukończeniem przez osoby usamodzielniane 26 roku życia.

W badanym okresie nie wydano decyzji odmownej w sprawie przyznania pomocy na zagospodarowanie.

Dyrektor w pisemnej informacji wskazał, iż pomoc na zagospodarowanie w Jednostce wypłacana była wyłącznie w formie rzeczowej **/akta kontroli str. 375/**. Przepisy art. 150 ust. 2 ustawy wrispz wskazuje, iż pomoc na zagospodarowanie **może** być przyznana w formie rzeczowej. Wskazać jednak należy, iż ta forma nie może być jedyną stosowaną przez Jednostkę. Przepisy regulują, iż co do zasady winna to być pomoc finansowa, niemniej dopuszczają również formę rzeczową. Tym samym osobie usamodzielnianej należałoby dać wybór w jakiej formie otrzyma pomoc na zagospodarowanie. Powyższe szczegółowo omówiono z Dyrektorem PCPR.

Analiza druków wniosków o przyznanie świadczenia wykazała, iż w treści zawarto wykluczający się zapis: „*zwracam się z prośbą o przyznanie pomocy pieniężnej w formie wyprawki rzeczowej/na usamodzielnienie*”. W ocenie kontrolujących wymaga on modyfikacji i dostosowania do obowiązujących przepisów, zgodnie z którymi jest to pomoc na zagospodarowanie. Może być ona wypłacana w formie pieniężnej bądź też przyznana w formie rzeczowej.

f) Udzielanie pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych

Z informacji widniejących w Wykazie osób wynika, że w badanym okresie PCPR udzieliło pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych wychowankom ujętym w Wykazie pod poz. 8, 14, 56, 62 **/akta kontroli str. 91-98/**. Wśród analizowanej dokumentacji, w przypadku wychowanków pod poz. 8 i 62 z Wykazu osób, znajdowały się wnioski o umieszczenie w mieszkaniu wspomagany.

Jak wynika z informacji Dyrektora, stanowiącej **akta kontroli str. 54**, wychowankowie, którzy przebywali w mieszkaniu wspomagany objęci byli wsparciem streetworkera oraz coacha.

g) Udzielanie pomocy w uzyskaniu zatrudnienia

Z Wykazu wynika, że w okresie podlegającym kontroli Centrum nie udzielało wychowankom pomocy w uzyskaniu zatrudnienia **/akta kontroli str. 91-98/**. Ustalono, iż w analizowanej dokumentacji wychowanków brak było wniosków do Jednostki o udzielenie im tej formy pomocy. Niemniej w ramach realizowanego przez Centrum projektu „*Krok w Przyszłość*”, osobom usamodzielnianym zapewniało pomoc coacha, który tworzył dla nich ścieżki aktywizacyjno-edukacyjne **/akta kontroli str. 54/**.

h) Zapewnianie pomocy prawnej

Z danych przedstawionych w Wykazie osób wynika, że w okresie podlegającym kontroli z pomocy prawnej skorzystało 2 wychowanków - poz. 2, 17 z Wykazu **/akta kontroli str. 91-98/**. Dyrektor w pisemnej informacji stanowiącej **akta kontroli str. 101** wskazał, iż PCPR oferował wsparcie prawne przez specjalistów zatrudnionych w PCPR, a korzystały z niej osoby, które zgłosiły taką potrzebę.

i) Zapewnienie pomocy psychologicznej

Na podstawie informacji Dyrektora, ujętych w Wykazie osób **/akta kontroli str. 109-111/** ustalono, że w okresie podlegającym kontroli 6 osób skorzystało ze wsparcia psychologa. Dyrektor w pisemnej informacji poinformował **/akta kontroli str. 100/**, iż osoby usamodzielniane mają możliwość skorzystania ze wsparcia psychologa w ramach realizowanego przez PCPR projektu „*Krok w Przyszłość*”. Powyższe potwierdziła przedłożona kontrolującym dokumentacja.

j) Inne formy wsparcia

Dyrektor kontrolowanej Jednostki poinformował, że PCPR realizuje projekt „*Krok w przyszłość*”, współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur na lata 2021-2027 Plus, Priorytet: Włączenie i integracja EFS+, Działanie 9.9: System Pieczy zastępczej. Zaplanowano w nim szereg działań, z których mogą skorzystać usamodzielniani wychowankowie, m.in. indywidualne wsparcie specjalistyczne (psycholog, psychotraumatolog, psychodietetyk, terapeuta uzależnień, socjoterapeuta), zajęcia edukacyjno-integracyjne (m.in. edukacyjno-profilaktyczne, survivalowe, warsztaty rozwijające

kompetencje emocjonalno-społeczne). Wychowankowie mogli wziąć także udział w obozach profilaktycznych dla młodzieży. Wychowankom usamodzielnianym zapewniano ponadto wsparcie doradcy ds. usamodzielnienia, streetworkera (dla osób korzystających z mieszkania wspomagane), coacha-tworzącego dla uczestników projektu ścieżki aktywizacyjno-edukacyjne **/akta kontroli str. 376-378/**.

Z przedłożonych informacji, stanowiących **akta kontroli str. 378** wynika, iż do końca grudnia 2025 r. ze wsparcia w ramach projektu skorzystało 16 wychowanków, którzy opuścili pieczę zastępczą i rozpoczęli proces usamodzielnienia.

Ustalono, iż w badanym okresie, Centrum nie organizowało szkoleń dla opiekunów usamodzielnienia oraz grup wsparcia dla opiekunów i wychowanków **/akta kontroli str. 376/**.

k) Pozostałe ustalenia

Analiza dokumentacji przedłożonej kontrolującym wykazała, iż PCPR występował do Krajowego Rejestru Karnego celem weryfikacji, czy osoba usamodzielniana, ubiegająca się o świadczenie była karana. Jednocześnie pobierano od osób oświadczenie w tym zakresie. Kontrolujący poprosili o wyjaśnienie stosowania takiej procedury. Dyrektor poinformował, iż w przypadku osób usamodzielnianych, *„które po raz pierwszy składają wniosek o przyznanie świadczeń, w którym załącznikiem jest oświadczenie o niekaralności – potwierdzamy niekaralność w Krajowym Rejestrze Karnym ze względu na to, iż zdarzały się sytuacje, w których wychowankowie wypełnili oświadczenia o niekaralności, a PCPR dowiadywał się o toczących się wobec nich postępowaniach czy też po sprawdzeniu w KRK osoba okazywała się być osobą karaną, co zgodnie z art. 152 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dawało PCPR możliwość odmowy przyznania świadczenia”* **/akta kontroli str. 302-303/**. Wskazać należy, iż w myśl art. 7 ustawy w sprawie podmioty i osoby realizujące zadania w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej przetwarzają dane osobowe osób do których stosuje się niniejszą ustawę, oraz członków ich rodzin **w zakresie niezbędnym do realizacji zadań wynikających z niniejszej ustawy**. W ocenie kontrolujących, tak przyjęty sposób, polegający na weryfikowaniu osób usamodzielnianych w Krajowym Rejestrze Karnym, mający zastosowanie do wszystkich wychowanków, mimo, iż nie zachodzą ku temu przesłanki (przyjęty w oparciu o jednostkowe sytuacje mające miejsce w Jednostce), narusza powyższe. Taki sposób prowadzenia przez PCPR postępowań może być odebrany przez wychowanka jako forma kontroli, co nie sprzyja budowaniu zaufania do instytucji. Wskazać przy tym należy, iż zgodnie z art. 144 ustawy w sprawie, osoby usamodzielniane są obowiązane niezwłocznie poinformować organ, który przyznał pomoc, o której mowa w art. 140 ust. 1 pkt 1 ww. aktu prawnego., o każdej zmianie ich sytuacji osobistej, dochodowej i majątkowej, która ma wpływ na prawo do tych świadczeń. W tym zakresie organ może prowadzić postępowanie wyjaśniające, jeśli osoba nie poinformowała o zmianie sytuacji, do czego jest zobowiązana. Powyższe szczegółowo omówiono w ramach bieżącego instruktażu z Dyrektorem Centrum.

Ponadto analiza przedłożonej dokumentacji wykazała, iż w zawiadomieniach o wszczęciu postępowań w sprawach o przyznanie świadczeń usamodzielnianym wychowankom (zainicjowanych przez nich wnioskiem) zawierano informacje, iż postępowanie było wszczęte z Urzędu. Dyrektor wyjaśniła, iż omyłkowo zastosowano druk wszczęcia postępowania

z urzędu/**akta kontroli str. 379-380/**. Ustalono ponadto, iż we wnioskach wskazywano datę wszczęcia postępowania niezgodną z datą ich wpływu. Dotyczy to:

- wniosku o przyznanie świadczenia na kontynuowanie nauki złożonego 27 stycznia 2025 r., zaś wszczęcie postępowania z dniem 10 lutego 2025 r, oraz wniosku o przyznanie świadczenia na usamodzielnienie z dnia 17 lutego 2025 r., a zawiadomienie o wszczęciu postępowania z dniem 24 lutego 2025 r. / wychowanek w Wykazie pod poz. 1, **akta kontroli str. 224-225, 226-227, 314-315/**,
- wniosku o przyznanie świadczenia na kontynuowanie nauki złożonego 10 marca 2025 r., a zawiadomienie o wszczęciu postępowania z dniem 12 marca 2025 r. /wychowanek w Wykazie pod poz. 7, **akta kontroli str. 231-234/**,
- wniosku o przyznanie świadczenia na kontynuowanie nauki złożonego 18 lutego 2025 r., a zawiadomienie o wszczęciu postępowania z dniem 24 lutego 2025 r. /wychowanek w Wykazie pod poz. 8, **akta kontroli str. 240-242/**,
- wniosku o przyznanie świadczenia na kontynuowanie nauki złożonego 12 grudnia 2025 r., a zawiadomienie o wszczęciu postępowania z dniem 22 grudnia 2025 r. /wychowanek w Wykazie pod poz. 32, **akta kontroli str. 250-262/**,
- wniosku o przyznanie świadczenia na kontynuowanie nauki złożonego 30 października 2024 r., a zawiadomienie o wszczęciu postępowania z dniem 05 listopada 2024 r., oraz kolejnego wniosku o przyznanie świadczenia na kontynuowanie nauki z dnia 05 grudnia 2025 r., a zawiadomienie o wszczęciu postępowania z dniem 09 grudnia 2025 r. /wychowanek w Wykazie pod poz. 35, **akta kontroli str. 265-280, 273-278/**,
- wniosku o przyznanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie złożonego 30 kwietnia 2025 r., a zawiadomienie o wszczęciu postępowania z dniem 06 maja 2025 r. /wychowanek w Wykazie pod poz. 45, **akta kontroli str. 318-324/**,
- wniosku o przyznanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie złożonego 03 października 2025 r., a zawiadomienie o wszczęciu postępowania z dniem 13 października 2025 r. /wychowanek w Wykazie pod poz. 49 , **akta kontroli str. 327-332/**,
- wniosku o przyznanie świadczenia na kontynuowanie nauki złożonego 19 września 2024 r., zaś zawiadomienie o wszczęciu postępowania z dniem 23 września 2024 r., kolejny wniosek w tym zakresie złożono w dniu 11 września 2025 r. – a zawiadomienie o wszczęciu postępowania z dniem 15 września 2025 r., a także wniosku o przyznanie świadczenia na usamodzielnienie z dnia 09 kwietnia 2025 r., a zawiadomienie o wszczęciu postępowania z dniem 15 kwietnia 2025 r. , oraz wniosku dotyczącego pomocy na zagospodarowanie z dniem 09 kwietnia 2025 r., zawiadomienie o wszczęciu natomiast z dniem 15 kwietnia 2025 r. / wychowanek w Wykazie pod poz. 62, **akta kontroli str. 280-282, 285-288, 336-343, 352-359/**,
- wniosku o przyznanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie z dnia 10 kwietnia 2025 r., a zawiadomienie o wszczęciu postępowania z dniem 15 kwietnia 2025 r. oraz wniosku o przyznanie świadczenia na zagospodarowanie w dniu 10 kwietnia 2025 r., a zawiadomienie o wszczęciu postępowania z dniem 15 kwietnia 2025 /wychowanek w Wykazie pod poz. 76, **akta kontroli str. 346-349, 362-372/**.

W myśl Art. 61 § 1 Kpa postępowanie administracyjne wszczyna się na żądanie strony lub z urzędu. Zgodnie natomiast z art. 61 § 3 Kpa, datą wszczęcia postępowania na żądanie strony jest dzień doręczenia żądania organowi administracji publicznej. Dyrektor wyjaśnił powyższe, iż „w sprawach o przyznanie świadczeń dla usamodzielnianych wychowanków wskazywano datę

wszczęcia postępowania inną niż faktyczna wpływu wniosku z uwagi na przyjętą praktykę organizacyjną polegającą na wskazywaniu jako daty wszczęcia postępowania dnia faktycznego podjęcia czynności procesowych przez organ tj. dnia rejestracji sprawy i sporządzenia zawiadomienia o wszczęciu postępowania. Rozbieżność ta miała charakter wyłącznie formalny i nie miała wpływu na przebieg postępowania ani na sytuację prawną stron, w szczególności na terminy załatwienia spraw, realizację uprawnień procesowych stron ani na rozstrzygnięcia merytoryczne w sprawach” /akta kontroli str. 381-383/. Kontrolujący stwierdzili, iż tak przyjęty sposób wskazywania daty, w przypadku wychowanka ujętego w Wykazie pod poz. 62, przyczynił się do tego, iż decyzja ta nie została wydana w terminie 1 miesiąca od daty wpływu wniosku. W przypadku przyznania świadczenia na usamodzielnienie oraz na zagospodarowanie decyzje wydano z dniem 14 maja 2025 r., mimo iż wnioski w tym zakresie wpłynęły 09 kwietnia 2025 r. /akta kontroli 336-345, 352-361/. Tym samym wychowanek dłużej oczekiwał na załatwienie sprawy i przysługujące mu świadczenie. Przyczyną powyższego uchybienia był niewłaściwie przyjęty sposób działania w postępowaniu administracyjnym.

UWAGI I WNIOSKI

Na podstawie przeprowadzonych czynności kontrolnych wnioskować można, że PCPR w badanym okresie realizowało ustawowe zadania w zakresie udzielania pomocy i wsparcia osobom usamodzielnianym oraz wypłacało im należne świadczenia pieniężne w wysokości zgodnej z obowiązującymi przepisami.

W związku z tym, iż PCPR zobligowany jest do realizacji zadania wynikającego z art. 180 ust. 3 ustawy wripz, polegającego na organizowaniu wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-wychowawcze, **przez wspieranie procesu usamodzielnienia**, rekomenduje się opracowanie dokumentu (np. metryki działań), który odzwierciedlałby podejmowane w tym zakresie czynności

W celu zminimalizowania ryzyka powstania uchybień i/lub nieprawidłowości w realizacji zadań, należy wdrożyć instruktaż udzielony podczas kontroli w bieżącą pracę Jednostki.

ZALECENIA POKONTROLNE

W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością i uchybieniami, działając w oparciu o art. 197 d ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wnoszę o podjęcie przez Dyrektora stosownych działań, mających na celu ich wyeliminowanie oraz realizację następujących zaleceń:

1. **Załatwiać sprawy bez zbędnej zwłoki. W przypadku niezałatwienia sprawy w terminie, zawiadamiając strony wskazać nowy termin załatwienia sprawy zgodnie z art. 36 § 1 Kpa.**
2. **Pomoc na kontynuowanie nauki przyznawać na czas nauki, jednak nie dłużej niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 25 roku życia, w myśl art. 146 ust. 3 ustawy wripz.**
3. **Za datę wszczęcia postępowania przyjmować dzień doręczenia żądania organowi administracji publicznej, zgodnie z art. 61 § 3 Kpa.**

POUCZENIE

Stosownie do art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej kontrolowanej Jednostce przysługuje prawo zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego i/lub zawartych w nim zaleceń pokontrolnych w terminie 7 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego wraz zaleceniami. W przypadku niezgłoszenia zastrzeżeń, proszę o poinformowanie Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia.

Kierownik kontrolowanej jednostki może w każdym czasie wycofać złożone do wystąpienia pokontrolnego zastrzeżenia. Wycofane zastrzeżenia pozostawia się bez rozpatrzenia.

Z up. WOJEWODY WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

Piotr Duda

ZASTĘPCA DYREKTORA

Wydziału Polityki Społecznej

Zespół kontrolujących:

Agnieszka Brzozowska - główny specjalista

Katarzyna Stefanowska - główny specjalista